

POSTANOWIENIE

Dnia 4 marca 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Leszek Bielecki

w sprawie z powództwa M. J.
przeciwko M. Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w Ł.
o ustalenie istnienia stosunku pracy,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 4 marca 2021 r.,
skargi powoda o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku
Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Ł.
z dnia 16 stycznia 2020 r., sygn. akt VIII Pa (...),

odrzuca skargę.

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Ł. VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z 16 stycznia 2020 r. w sprawie VIII Pa (...) oddalił apelację powoda M. J. od wyroku Sądu Rejonowego w Ł. z 21 maja 2019 r. w sprawie X P (...) oddalającego jego powództwo wniesione przeciwko pozwanemu M. spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w Ł. o ustalenie stosunku pracy.

Skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku wniósł pełnomocnik powoda, w podstawach skargi wskazując na naruszenie: 1/ art. 45 Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej przez błędną wykładnię i uznanie, iż dla spełnienia kryterium istnienia stosunku pracy koniecznym jest pozostawianie pracownika pod ciągłą, permanentną i rzeczywistą kontrolą pracodawcy podczas gdy zgodnie z utrwalonym poglądem doktryny i judykatury w

prawie Unii Europejskiej pojęcie pracownika definiowane jest przez odwołanie się do cech stosunku pracy istniejącego między stronami - w tym kontekście bada się, czy dana osoba bądź podmiot wykonuje przez pewien *okres* odpłatne świadczenie na rzecz innego podmiotu i czy w jakimś stopniu pozostaje pod jego kierownictwem; 2/ art. 22 k.p. przez błędną wykładnię i uznanie, że istnienie stosunku pracy zależne jest od świadczenia jej w siedzibie przedsiębiorcy, pod jego ciągłą, permanentną i rzeczywistą kontrolą przez cały okres wykonywania pracy, podczas gdy prawidłowa wykładnia przepisu wskazuje, że tradycyjne pojmowanie podporządkowania jako obowiązku wykonywania przez pracownika poleceń pracodawcy ewoluuje w miarę rozwoju stosunków społecznych; 3/ art. 8 k.p. przez wadliwą wykładnię, ponieważ pojęcia „nie korzysta z ochrony” zawartego w tym przepisie nie można interpretować tak szeroko, aby prowadziło to do przerodzenia się prawa przysługującego danemu podmiotowi w jego obowiązek; 4/ art. 217 § 3 k.p.c. przez kwalifikowaną błędną wykładnię i przyjęcie, że możliwe jest oddalenie przez Sąd pierwszej instancji wniosku dowodowego w sytuacji, gdy sąd żywi przekonanie iż dowód raczej nie przyniesie potwierdzenia okoliczności na jaki jest powoływany, a także poprzez kwalifikowane błędne zastosowania i przyjęcie, iż możliwe jest przez pominięcie dowodu i przyjęcie niekorzystnych dla wnioskującego skutków procesowych z braku przeprowadzenia wnioskowanego dowodu w sytuacji gdy nie zostały przeprowadzone powoływane przez powoda dowody zmierzające do udowodnienia na okoliczności, z których powód wywodzi skutki prawne.

Uzasadniając wniosek o przyjęcie skargi pełnomocnik powoda wskazał, iż skarga jest oczywiście uzasadniona oraz zarzucił, że na skutek wydanego wyroku powód poniósł szkodę, albowiem został pozbawiony zapłaty składek ZUS od wynagrodzenia oraz prawa do świadectwa pracy i roszczeń związanych z jego niewydaniem. Wskazał również, że wyrok Sądu Okręgowego w Ł. z dnia 16 stycznia 2020 r. jest ostateczny i nie przysługują od niego żadne środki odwoławcze.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 424¹ § 1 k.p.c., skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku przysługuje od prawomocnego wyroku sądu drugiej

instancji kończącego postępowanie w sprawie, gdy przez jego wydanie stronie została wyrządzona szkoda, a zmiana lub uchylenie tego wyroku w drodze przysługujących stronie środków prawnych nie było i nie jest możliwe. Przepis art. 424⁵ § 1 k.p.c. określa w sześciu punktach wymagania, jakim powinna odpowiadać skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku. Są to: oznaczenie wyroku i zakres jego zaskarżenia (pkt 1), przytoczenie podstaw skargi oraz ich uzasadnienia (pkt 2), wskazanie przepisu prawa, z którym zaskarżony wyrok jest niezgodny (pkt 3), uprawdopodobnienie wyrządzenia szkody (pkt 4), wykazanie, że wzruszenie wyroku w drodze innych środków prawnych nie było i nie jest możliwe (pkt 5) oraz wniosek o stwierdzenie niezgodności wyroku z prawem (pkt 6).

W przywołanym przepisie określone zostały wymagania, którym powinna odpowiadać skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia. Wszystkie wymagania określone w art. 424⁵ § 1 pkt 1-6 są samoistne i niezależne, każde powinno być wyraźnie wyodrębnione i wypełnione, nie mogą zatem być ani nawzajem zastępowane, ani pomijane (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 20 lipca 2005 r., IV CNP 1/05, LEX nr 1109453). Powinny być one wypełnione w sposób kumulatywny, zgodnie z ich procesową funkcją. Do omawianych wymagań skargi zalicza się, między innymi, przytoczenie podstaw kasacyjnych oraz ich uzasadnienie (art. 424⁵ § 1 pkt 2 k.p.c.) oraz wskazanie przepisu prawa, z którym zaskarżone orzeczenie jest niezgodne (art. 424⁵ § 1 pkt 3 k.p.c.). Przepis wyraźnie odróżnia podstawy skargi (sprecyzowane w art. 424⁴ k.p.c.) od wskazania przepisu prawa, z którym orzeczenie jest niezgodne, i nie może budzić wątpliwości, że skarga musi zawierać każdy z tych elementów, przedstawiony odrębnie.

Element konstrukcyjny skargi z art. 424⁵ § 1 pkt 2 k.p.c. jest formalnym odpowiednikiem regulacji, zgodnie z którą skargę można oprzeć na podstawie naruszenia prawa materialnego lub procesowego (art. 424⁴ k.p.c.), natomiast wymaganie z art. 424⁵ § 1 pkt 3 k.p.c. dotyczy konkretnego przepisu, z którym zaskarżane naruszenie jest niezgodne. Można zarzucić naruszenie wielu przepisów prawa materialnego lub procesowego, które mogą, lecz nie muszą spowodować niezgodności z prawem. Dlatego wskazany przepis prawa, z którym zaskarżony

wyrok jest niezgodny, nie musi być jednocześnie tym przepisem, który stanowi podstawę skargi (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z 10 maja 2007 r., I BP 57/06, LEX nr 611387; z 25 sierpnia 2010 r., II BU 2/10, LEX nr 653670 oraz wyrok z 26 stycznia 2012 r., I BP 4/11, LEX nr 1135985).

Zatem spełnienie wymagania przytoczenia podstaw skargi i ich uzasadnienia polega, podobnie jak w przypadku skargi kasacyjnej, na tym, że skarżący powinien wskazać, na której z przewidzianych w art. 424⁴ k.p.c. podstaw opiera skargę, następnie przytoczyć - oznaczone numerem artykułu (paragrafu, ustępu) - naruszone przepisy prawa i wyjaśnić, na czym ich naruszenie polega. Skarżący w tym zakresie wskazując na naruszenie art. 8 oraz 22 k.p. podważał jedynie ustalenia faktyczne i zarzucał, że Sąd drugiej instancji nieprawidłowo uznał, iż stron nie łączyła umowa o pracę. Tymczasem stosownie do treści art. 424⁴ zdanie drugie k.p.c., podstawą skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów. Wynika to z charakteru postępowania przed Sądem Najwyższym oraz z funkcji tego Sądu ukonstytuowanego, jako sądu prawa, sprawującego nadzór nad działalnością sądów powszechnych w zakresie orzekania (art. 183 ust. 1 Konstytucji RP). Ocena dowodów pozostaje zatem wyłączną domeną sądów powszechnych i nie może być dokonywana oraz kontrolowana przez Sąd Najwyższy. Tym samym nie ma podstaw do uznania, że spełnione zostało wymaganie z art. 424⁵ § 1 pkt 2 k.p.c.

Natomiast do spełnienia przesłanki z art. 424⁵ § 1 pkt 4 k.p.c. konieczne jest istnienie realnej szkody w chwili wniesienia skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia. Nie jest zatem wystarczające powołanie się w skardze na samo zagrożenie wystąpienia szkody, choćby było ono realne. Skarga przysługuje stronie wtedy, gdy przez wydanie prawomocnego orzeczenia niezgodnego z prawem została już stronie wyrządzona szkoda (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego z 23 września 2005 r., III CNP 5/05; z 4 sierpnia 2009 r., II CNP 43/09; z 10 grudnia 2010 r., III CNP 48/10, niepublikowane; z 31 stycznia 2006 r., IV CNP 38/05, OSNC 2006, z. 7-8, poz. 141; z 11 stycznia 2006 r., II CNP 13/05, OSNC 2006, z. 6, poz. 110; z 25 czerwca 2019 r., V CNP 1/19, niepublikowane). Wskazanie potencjalnej szkody jako „pozbawienie prawa do składek ZUS” oraz „prawa do świadectwa pracy i roszczeń związanych z jego

niewydaniem” nie jest wystarczające. W tym zakresie niezbędne jest przedstawienie w skardze wyodrębnionego wyводу i uprawdopodobnienie w nim wyrządzenia szkody ze wskazaniem jej rodzaju, czasu jej wystąpienia, rozmiaru oraz wykazanie istnienia związku przyczynowego pomiędzy szkodą a wydaniem zaskarżonego wyroku.

W konsekwencji powyższego Sąd Najwyższy odrzucił niedopuszczalną skargę na niezgodność z prawem zaskarżonego wyroku na podstawie art. 424⁸ § 1 k.p.c., bez potrzeby ani procesowych możliwości jej merytorycznej oceny.